قواعد فرس

I

انوح یابلوه ۵



وقف سلطان العرب والعجم ونسل خاقان الممالك في العالم
أساس الدين وبانى السلاطين من آل عثمان الممدوح بالشجاعة والعدالة
لكل لغة ولسان السلطان ابن السلطان السلطان الغازي
أبو الفتوح والمغازي محمود خان ابن السلطان مصطفى خان
لا زال مصباح سلطنته إلى آخر الزمان منيرا وماء
سراج خلافته إلى يوم الختام مستنيرا وأنا الفقير إلى الله
سبحانه وتعالى مصطفى طاهر
المفتش بأوقاف الحرمين الشريفين
المحرمين غفر له



عوامل ترکی

میامن حمد بی انتها • ومحاسن شکر بی انقضا •
اول خالق کونینه ورازق ثقلینه که السنهٔ
انسانی لغات غریبهٔ بدایع قدرتیله آراسته •
واصطلاحات عجیبهٔ صنایع حکمتیله پیراسته
قلمشدر • بیت • هزاران شکر و منت ذو الجلاله
که دأبی هر شیده اظهار عنایت • قلوب انسانی کونمایه لایق
قومش هر دلده برلطف فصاحت • وکلدستهٔ صلوات
نامیات • ودر دستهٔ تحیات صافیات • نثار
روضهٔ معتبر اول کزیدهٔ عالم • وایثار تربهٔ
مجوهر اول پسندیدهٔ بنی آدم • یعنی سر سطر دیباچهٔ
حسن ونها • وفهرست کارنامهٔ مهر ووفا •
معلا مزکی مجتبی محمد مصطفا اوزرینه اولسون که

زبان کوهربار ملاحت انکیزلری رنکین تعبیردر
ولسان شکر نثار حلاوت آمیزلری که شیرین
تحریردر • بیت • محمد کا فصیح درکائناتک
محمد که ابلغی در ممکناتک • فصاحتده نجه سحبان وحسان
اچامز دی بهر قاتنده ای جان • ودرود درودنا محدود
ودرود ودرودنا معدود • انک آل واصحابی و
اتباع واحبابی اوزرینه اولسون که هر بری زبان
فصیح برله حقایق کوی دقایق دین • وبیان
ملیح برله دقایق جوی حقایق یقین در • رضوان الله
علیهم اجمعین • بیت • الهی آل واصحاب امامه
درود اولسون الی یوم القیامه • اما بعد
اصحاب بلاغة وارباب فصاحته کون کبی روشن
ومبین درکه جنس حیواندن امتیاز انسان ادراک
واذعان ونطق وبیانله در • هرکه زمرهٔ ناسدن
حلاوت زبانله محلا وملاحت لسانله ممتادر •

خارستان جمالندن قورتلوب چمن زار مکرمنده
ولقد کرمنا بنی آدم مفهومنه مظهر و لایق اولوب
منبع رحمت رحمانیدن ثم انشأناه خلقا آخر
ما صدقنه منظور و موافق اولوب صاحب ترقی معارج
برج شرف و مدارج درج شکوفه در بیت
انما المرء حدیث بعده   فکن حدیثا حسنا لمن وعا
امدی غرض بو مقدماتدن و نتیجه بو تصدیعاتدن
اولدر که گاه گاه خاطر عاطره خطور ایدردی که
زبان فارسیه طالب اولان موزون قد و شیرین
کفتارلره • و دواوین عجم مطالعه‌سنه راغب
اولان گل گون خد و رنگین رخسارلره آسان
و روشن و واضح و مبین اولمغون عقلده ذکاء
و فکرده ذکا متحمل اولدقجه بقدر الوسع و
الطاقه بر قاعده لطیف و بر اسلوب شریف
تحریر و تقریر قلم که هر کیشی اذعان قله • ومبتدیه

ومبتدیه آسان اوله • شویله که حفظ ایدوب مستفید
اولنلر بر معانی گنج خانه‌سنه یول بولنلر بو فقیر دردمند
نی مغفرت ایدوب • و بو حقیر مستمند پریشان روزگاری
دعای خیرله یاد • و روح روانینی شاد قلالر بیت
ای بو اسلوب لطیفی سبزادن   خط ادب چونکه استاد ایدن
کشتی بیچاره‌ده لطف ادب   بر دعای خیرله یاد ایدن
اما روزگار ناهموار • و چرخ ستمکار مراد مجه سیر
اتمیوب چشم ارزومه میل عما نعت • و سینه
مقصوده دست مدافعت قویوب • فراغ بال و رفاه
حال میسر اولمدی و نیجه‌لردن • غلوات جرندن سرکرداندن
و فلوات فکرنده حیران و نالان کزوب • گاه شعراء
رنگین کلام ایله مباحثه انشا و غزل سویلردم
و گاه بلغات شیرین پیامله تصحیف ملا و تعیین
محل قلوب جنگ و جدال ایلردم • بر روز پیروز
اتفاق بریار دیرو وفاق و بر غمکسار صاحب مذاق برله

بر منزل شریفده ۞ و بر محل لطیفده مصاحبت و
مناسبت قلوب ۞ زبان فارسینك فصاحتندن
و بلاغتندن بر مقدار مجادله و مکالمه اولوب
شعجم یارانك برنیچه سندن شعر فارسیده اولان
استعاراتدن و مجازاتدن سؤال اولندقده هر
بری غرور و استکبار ایله بر تعبیر پریشان و بر تحریر
بی ذعان ایدوب باعث خنده ٔ اهل عرفان ۞ و یاران
سخندان واقع اولدقده ۞ اول همدم نکته دان
و محرم شیرین زبان خندان و مسرور ۞ و بر صفا
و بر حضورده ۞ بو لطف و حرمت ۞ و بیك عزت و رغبت
ایله قویندن ۞ بر طومار فصاحت بار ۞ و بلاغت
نثار چیقاروب هزار احترام و التیام ایله الومه
صونوب دیدی که بو طومارك مفهومنی سزلردن زیاده
و سزلری بو فنده استاد ۞ ایدنمك جبلیدن داعیه
خاطر پر اذعانم ۞ و خیال عقل خرده دانم در ۞

بحمدالله که دولت موافق ۞ و سعادت مطابق اولوب
سزلر ایله مصاحبت میسر و کوکلمز منور اولدی
دیو بیوردیلر ۞ چون اول موزون بالای رشیق
القد ۞ و ماه پیکر و رنگین خد که ۞ فلفل خال
مشکین نقاب و روشن جواب و موزون خطابدن
توقیع خد ریحانی مثالنه تعلیق نظر قلدقده خاطر
عاطردن غبار غم نسخ اولوب کوردم که اول
قندستان نظم و نثرك طوطی شکرخالی ۞ و
شعراء متاخرینك معانی پرور و صاحب دابی
اعنی حضرت مولانا صبانی ۞ خدمتلرینك که یار معتادم
و کند و استادم در ۞ اذ طبع شریفلرندن صادر
اولان اول غزل معنی دار در که ۞ حرف یا بیانندم
مرحوم تاج زاده جعفر چلبی آدنه بغلیت شرح
اتمشلرمش کوردم که بو فقیر حقیرك خیال
پرملالنه موافق ۞ و عقد ما فی البالنه مطابق ۞

ودخی نیجه ذکر اولنمامش معانئ غریبهٔ قابل و
فکره کلمش صنایع عجیبهٔ متحمل ونیجه سماعه
موقوف ترصیعات وتجنیسات واستعارات
وارکه اعجام اراسنده معروف ومعطوفدر
کمی ضرب مثل وکمی قرینهٔ محل بر له معلوم اولور
ان شاء الله یولو یرنده ذکر اولنه پس بو هوا یله
هوس قلدم که اول صدر صدور ارتقا وقطب
مدار اجتبا کمال پرور عالی شان وقدرشناس
وسخندان فضلانک ظهیری وبلغانک مشیری
ارباب قلمک واصحاب قدمک صاحب ادنی
یکی جریلر کاتبی حضرت مصطفی چلبی الهی همیشه
صحایف اثنیهٔ مستطابه سی درج معانی حکم
ولطایف ادعیهٔ مستجابه سی برج امانی وهمم اولوب
زبان قلم انشاسی گوهر بار وبیان رقم املاسی
عنبر نثار اوله که بو دعاگوی دردمند وثناجوی

مستمندی نظر عنایت بیحد وشفقت ومرحمت
بلاعدد لا جرم اول ذات کامکارک واول
مقبول روزگارک نام پاکنه بو کتاب مستطابی
وبو خطاب پرصوابی درج ایدوب ونیجه صنایع
لطیفه وبدایع نظیفه خرج ایدوب کتاب
معتبریهٔ اعجامدن محل محل استخراج ایدوب
واستاد سلفک استعاره ومجاز یوزندن استعمال
اتدکلری الفاظی جمع ایدوب حروف تهجی اوزره
هر حرفده اولان کنایه یه ومجازه استشهاد ایچون
قدما کلماتندن واکابر اعجام ابیاتندن ومذکور
مولانا صاحبی ابیاتنده واقع اولان وبو فقیرک
اختراعندن صادر وظهوره بولن ابیاتندن
برر بیت یازوب ومذکور مرحومک اول یدی
بیت غزلی معنیسنی کیرو قرده ذکر اولنمشدر تیمنا
وتبرکا کتابک ابتداسنده ثبت ایدوب بو کوشه نشین

اطنابه ارتکاب کوسترلوب عوامل فرس دیو آد

ویردم • وامیدم درکه بو طریقه کامل و فاضل

اولان یاران دوربین • و سخن آفرین کمال کرملرندن

سهون و عیوبن ذیل عفوله ستر ایدوب مثاب

اولالر • واول یدی بیت غزل مصنع بود رکه سکز

معنایه کلمشدر شعر

شها در تخت جام پادشاهی (یای مصدر)

نه زیبد جز تو کس را پادشاهی (یای مخاطب یا ذنا لیس)

نمی زدد دلم را کس ز خالت

که دارد از تو داغ پادشاهی (یای نسبی یکلک دانی)

همه خوبان عالم را بدیدم

ندیدم چون تو زیبا پادشاهی (یای وحدت پادشا)

رقیبت شاه شهر جان من کفت

بملک کبر دیکو پادشاهی (یای استفهام پادشاهمیسن)

دمی کین کشور تن بود معدوم

تو می کودی بجان پادشاهی (یای حکایه اندکری)

بچه بودی کو وفا بودی بخو زبان

جرا نی مهر ای مه پادشاهی (ایکسی دخی یای تمنادر یونلیلو شویله اولیدی)

جفای دوستان جان کش صبابی

همین باشد بعاشق پادشاهی (یای اضافت)

اما اکر ظریف یاران

بو اوج بیتک قافیه سنده تکرار در دیو دخل ایدرلرسه

بو ابیاتی مفردات اعتبار ایدرلر تا چون و چرا زحمتندن

امین اولالر والله اعلم بعده بو حرف ی دخی خدای

و همایون و جای ده و دخی نیجه بونک کبی یرده کلور

روی و موی و خوی دیمک کبی بولرده واقع اولور

اما اول سکز حرف یا کبی مستقلدر کولدر نفس کلمه دندر

اونکچون انلردن عد اولمدیلر اما ترخیم لری جایزدر

مثلا رو و مو و خو در • پس حرف مستقلدر کولدر •

بعده حرف ب درت معنی یه بولندی بو بیتده

جمع ایدوب معنیلرن بیان قلدق مثلا بیت

ای بقامت رشک طوبی مرحمت (فرما بمن)

چون بکویت جان دهم در ده بجانت (جا بمن)

(بای معیت قامتله) (بای صله) (بای ظرفیت کویک اچنه) (بای قسم جانک ایچون)

بو حرف با دخی مقتضای وزن ایچون و تحسین کلام ایچون

کلور • حرف زایددر مثلا ازان ناصر خسرو

بیت

کوت باید که وصل یار یابی

بترک سر بکو تا بار یابی

ترک سر کودیسه دخی تمامدر

مثال دیکر بیت

زبس که کار عشق اندیشه ماست

بترک سر بکفتن پیشه ماست

ترک سر کافی ادی وزن ایچون

بتوك سردي بو حرف با دخي مرا ايچون كلور

بگو گبي وبشنو وبيا گبي بيت

دواي صبا بكوي نگار من وبگوي — دوي مرا بخاك در تست شست (وشوي)

اما حرف با اولسه دخي معني درست اولدي بيت

اي يار يك جهت جو دو قكر نرء — از من شنو بيام غم آنكه بيار كو

حرف يا يله كلنك دخي مثالي بودر بيت

بكمندم كند اين ماه رخ وغاليه موي — ميخورد خون دلم آن فرۀ عربده جوي

بعدما حرف با حرف دا الله كلور بدان وبدين وبدو

ديد كلري كبي مثلا بيت — بدان سيمين بدن گفتم بدين بيچاره تا كي داغ

بخندي گفت اي مسكين بدو هم چيني مي آرم — بعده حرف را دخي درست معني يه بولندي

اوج بيتده بيت — رحمي بكن اي دوست بعشاق خدا را (دا قسم خدا — اولون)

زيرا كه تو هم بوده مشتاق خدا را — آنكس كه روا ديد ستم را بضعيفان

(دا صله خدايا)

حاضر نشناسد مگر آن عاق خدا را — اي عاشق صادق بجهان دشت ميالاي

زيرا كه بود جمله آفاق خدا را — حرف بو بيانندم در بونمش

(دا حكايه خدايا)

معني سنه كلور مثلا بيت — هر زمان كير مرد سيمين بري آدم بدست

مرمرا قسمت زبخت سخت لحني مرمرا ست — بو بو دخي استع لا معني سنه كلور

يعني بالا ديمك مثلا بيت — برف شيب آمد شب شابيم صبح مرد شد

يخ نمايد بر بر من كوجه خواب بر بست — بو بو دخي لسان عربده

قودي يير معناسنه كلور نته كه بحر و بر دلو مثلا

بيت — عارفي كو درد وات وصفحه مي راند قلم

مستغل در عالم معني شه بحر و بر اوست — بو بو دخي صله معني سنه

كلور مثلا بيت — گفتم اي شه بر من مسكين نظر با لطف كن

گفت چشم عين قتها دست لطف از من مجو — بو بو دخي امرچون كلور

بردن دن مثلا بيت — با صبا ني اي صبا لطفي بكن

جان اورا بر در جانانه بو — بو بو دخي تحسين كلامچون

كلور حرف زايد در مثلا بيت

بهر پا بوس آن پري آخر — بهوا بر رود غبار سرم

بر اولسه دخي بهوا ديمك كافي ايدي تحسين كلام

اولدي بر بر دخي اسم فاعل معني سنه كلور مثلا بيت

جان برد دلبر بغمزه من برم بار غمش — دلبري برد و ببر از غم نكشتم من بري

بر بر دخی لسان عربده اسم الله دُر انّه هو البرّ الرحیم

بعده در بیان حرف دَر در اوّل قبوُ دیمك دُر

مثلا بیت

دَرِ جانا نز مشرق جانست

هر سحر مهر ازو درخشانست

دَر بر دخی ظرفیت معنی سنه

کلوُر مثلا بیت

در غم دارِ زلف آن دلدار

بو سر دار شد چو دار ادل

دَر بر دخی صلةه انجوُن کلو

مثلا بیت

دل آن سیم بر که کو سنکست

که آه عاشق درو اثر نکند

بل که در سنك اثر کند که صدا (ش)

عین آن کوید و دکر نکند

دَر بر دخی دره معنی سنه

کلوُر مثلا بیت

کبك دره می مزد و انجون (بخرام دود)

همچو تذ روی جهد در دَر و دشت (وکوهسار)

بعده بَدَر طشره واندر

ایچرو دیمك دُر بیت

غمش از دل بدر مکن زیرا

بغمم اندر فرج نهفته بود

بعده باد دخی نیجه

معنیه کلوُر اوّل یوك معنا سنه کلور بیت

بادِ غم او بجان کشم من

بادی غم اوست کار بادم

باد بو دخی یمش معنا سنه کلور مثلا بیت

در ریاض حسن آن بالا بلندِ سر (فراز)

سرو سیمینست کشته برك و بارش (جور و ناز)

بو دخی بارا کابو حضور رنزا جازته دیو لو مثلا بیت

بهار آمد و سلطان کل ز خلوت (خاص)

کشاده روی بر بارِ عام بیرون (شد)

بار بو دخی عربده اسم الله در نته که بیرو بارد دیسن

بو دخی بادام بارید ندر مثلا بیت

ز خاك پاك شهیدان زلف عنبر (بار)

صبا بکام محبان مشك عنبر (بار)

بو اکی بارك اوّلکسی اسم فاعلدر عنبر یغد و رجی یمکدر

اکنجسی امردر عنبر یغدر دیمك در باد بو دخی کتن

معنی سنه کلور بیت

بادِ غم ترا دل کرچه کشید صد (بار)

این بار بار فرما باری بحق باری

بعده حرف باز در بو دخی

بو نیجه معنی یه دلالت ادر اوّل بر آچق معنی سنه کلور

بیت

باز کردم دیده را دیدم سحر دیدار (دوست)

آری چون در باز کردد خانها (روشن از دوست)

باز بو دخی طوغان معنی (سنه)

کلور بیت

کشته ام بازِ دمیدم بکرم باز بخوان

کمازان شیوه پشمانم و باز آمدم   باز بردخی اسم فاعل معنی سنه
کلور تو غیب اولما غیله جانب از و سو باز و نظرباز کبی
بیت   زعالم دوختم چشم و نظرباز
شدم با چشم شهباز نظرباز   باز بردخی بته دیمك معنی سنه
کلور مثلا بیت   کوشم صدای عشق شنیدن کرفت باز
چشم کشاد و روی تو دیدن کرفت باز   بو بازاکیسی دخی بنده دیمکدر
بر معنی یه کلودلر   باز بردخی کیرو قالمق معنی سنه کلورلر
بیت   جان و دل با صبا بشد سوی دوست
بازماندم من غریب دریغ   باز بردخی ام معنی سنه کلور
یعنی اوینه دیمکدر بیت   جان همی خواهد دلا آن چشم همچون شاهباز
جان چو آخر می رود آخر به پیش شاهباز   شاه او کندر جان اوینه
دیمکدر • باز بردخی معکوس معنی سنه کلور
باش کونه و باشکونه و واژکونه دیرلر بیت
پیش شمن زمین عنان بپیچید   هست این نغل بازکونه زدن
باشکونه و واژکونه انلر دخی همین بو عملی یدرلر • باز بردخی

مفارقت یعنی ایرلمق معنسنه کلور نته کم شیخ عطار
حضرتلری قدس سره بیوردلر منطق الطیرده شلده
بیت   کفت محمود تا بنزدیک ایاز
پس بدو کوای زشه افتاده باز   ایرودوشمش دیمکدر
بعده آن دیمك دخی بر نیجه معنی یه کلور اول آن
دیمك اول دیمکدر مثلا بیت
کشاد آن ماه افرنجی بمهر شود یده مارا
درست آمد بدو کردن مسلم روی زبارا
آن بردخی حسن و ملاحت معنیسنه کلور مثلا بیت
الف شد اصبع او مدش آن سرناخن
به نون ابروی خود زد که این آن که دید
بو حسن و ملاحتی کیم کوردی دیمکدر • آن
بر دخی تخصیص و تملیکچون کلور مثلا بیت
آن آن که دارد آن شه خوبان کائنات
نبود عجب که بود این عالم آن او

آنك ملكی اولادیمكدر آن بو دخی وقته دیمكدر

نته كم آن واحدده سن دخی الآن دیرسن مثلا بیت

آن آن كه جان بحضرت جانانه بود انیس

عمرم برفت وذوق وی الآنم ارذوست

بعده آن كه تمليكچون كلوردی آن اودنوردی ازان

اودخی دیرلر مثلا بیت

چاكوش كوچه اسیر سرو آزادویم

من نه تنها جمله جانها ازان نازاوست

بردخی آن كه اول دیمك معنیسنه كلوردی اودیمك

دخی اول معنیه كلور • نته كه مولانا حضرتلری بیوردر

مثلا بیت

كفتند خواجه عاشق آن باغبان شد است

اورا بباغ جوی وباد ركنارجو

بعده ازان او بیرنه زان اودخی دیرلر • آن اودخی

دیرلر • بونلر جمله تخصیص وتمليكچون كلورلر كه آن واو

بیرینه وی دخی دیرلر مثال بیت

ان صنم دو كف چو كیرد جام می

جام جم كردد قدح از عكس وی

وقتا ولور كه آن واو بیرینه یالكز واو كلور • مثلا بیت

ورا تاج ومرا با ریست بردل

ورا زیور مرا زاریست بردل

بعده چون دخی بر نیجه معنیه دلالت ایدر اول

چون نیجه دیمك معنیسنه كلور بیت

جمال دوست بچون وچرا چو قابل نیست

بشر بدیده سر آن جمالی چون بیند

اول جمالی نیجه كوررر دیمكدر چون مثل معنیسنه

دخی كلور بیت چون قامت رعنای توكس سرونه دیده است

چون چهره زیبای توكس لاله بخیده ست بردخی چون

علتیچون كلور • نته كه چون شویله اولدی شویله اولور

دیرسن مثلا بیت چون طریق نیی وفایی را بسر بردآن پسر

می بوم من نیز آه وسوز را ولیدا خریستی

بعده چون همچون دیرلر مثلا بیت

کوتی که محب نی دل وعقل وسر وجان باد

همچون که تو فرمایی شها جمله چنان باد

مثال دیکر بیت

بردلم چون نقد غم مرسوم کردی ای زکوم

چون نباشم شاد چون مرسوم سلطانی خورم

ودخی وقت اولور که نونی حذف ایدرلر همچو دیرلر

مثلا مصراع ای بیا لا همچو طوطی وی بر زیبانی چوحود

وقت اولور که همچودن هم کدریلکر جو قالور چو

حورددوکومزکبی بعده حرف علتدن درکه

ازبرای فلان دیرلر بیت

ترک سیه دلش که چو بیمار خفته است

با دام من غریب فدا از برای او

وقت اولور که ازکدر برای او دنور مثلا بیت

بر لوح مه دو ابروی چون رای عنبرین

کج راست کوچه لیک فدا جان برای او

وقت اولور که برای او دینجک یرده از بهر او دیرلر

مثلا بیت زهر قهر دهر را از بهر تریاق لبت

میخورم تا بهره زان حقه لعلین رسد

دخی بهر و بهره ایکسی دخی نصیب معنی سنه کلور

کاه اولور که از بهردن ازکدر بهر قالور

مثلا بیت بهر قتل مهربانان آن مه مریخ خوی

بر میان جوزا صفت تیغش حمایل بسته است

وقت اولور که بهر دینجک یرده هی دخی کدر براو

دنور بیت برآن سرو سمنبرکه همه ناز وجفاست

براو جان بدهم من که بدل عین وفاست

براو برای او دیمکدر بعده بوکه دیرلر بو دخی

بر بلمه لو نسنه در که خیلی یرده کلور مثلا بیت

ز جرم سر من کن درای اشتر را

بجرۀ شترت بوکه در رود سرمن

بوکه اصلده بود که دالی حذف ایدب بوکه درلو خفتن

مطلوب اولدوغیچون بعده از دیمك توکسیدن

دیمکد رنته که فلاندن دیرسن از فلان دیمك

اولور بیت از حسرت تیغت چو قلم شد دل جاکم

هردم بدمد صد نی نالنده زخاکم

از حسرت تیغت دیمك سنك تیغك حسرتندن دیمکدر

اما العسر دخی جایزدر بیت

باشك خسته دلانت زمین دم آلوده است

ز آه سوخته کانت سپهر پر دود است

بعده می دیرلر می کوید و می آید و می رود و می باید

کبی مثلا بیت می رود خورشید وش صد معنی واسع خوش

ذرۀ عیسم بجوید تا کند جوش و خروش

می اولمسه رود دیمکده معنی هماندر تا تحسین کلام ایچون

می رود دیرلر اما می سز شویله اولور مثلا بیت

دود بر آه ولی بیچدش چو بسر خوش بای

خورد ز خم دواتت بلی شراب قلم

بو بیتده اوج مثال کلدی مثلا خورد و دود و بیچد

اوچی دخی می سز معنی یه دلالت ایدرلر وقتا اولور که

می دیمجك یرده همی دیرلر بیت

چو خورشید مبارك روی من می رود هر سو

دو چشم من بمهر او همی ریزد ثریا را

همی اولمسه دخی ریزد معنی یه دلالت ایدر همی

بونده همین و زیچون و تحسین لفظیچون کلدی اما

بو زبان فارسی حقیقتیله بلن عزیزلردن شویله

ایشتدم که همی تحقیق ایچون کلور دیرلر

پس همی دیمك تحقیق دیمکدر دیرلر مثلا بیت

دران نظر که ورا دیدم دیده دانستم

که او همی کشدم عاقبت بجور و ستم

بر دخی بومی دیمك و همی دیمك حکایت ماضی ایچون

کلور مثلا **بیت** کر ای صنم آن دولتم لالات می کودیی لتیم

دزدیدمی من می کردمنده رهرلکد نظاره

همی دخی بویله در مثلا **بیت**

بجا ان دو زفر تنها که پیش در رهت شبها

همی کردیم با سگهای کویت صحبت تنها

بعده حرف شین که فارسیده ضمیر غایبه راوج

حالتله کلور بوی آنک دیمک معنیسنه کلور

تخصیص ایچون مثلا **بیت**

تا که تیرش را ز پهلوی رساند دل بجان

می‌شود هر استخوان پهلویم عین کمان

تیرش را آنک تیرن دیمکدر بو شین بر دخی حکایه

معناسیله و سیاق شله کلور **بیت**

ای صبا جان نصیبی نا توانستا ز فراق

چون روی در کوی جانان لطف کن باهم برش

باهم برش آنی بله ایلت دیمکدر امر اولسه دخی اولور

حکایه

حکایه معنی سنه دخی اولسه اولور مثلا **بیت**

دیدمش سرمست و مغرور و خرامان می‌دود

همچو مویش هر طرف دلها پریشان می‌دود

دیدمش کوردم آنی دیمک اولور پس حکایت معنی سنه

اولور بر دخی شین ضمیر صله معنی سنه کلور مثلا **بیت**

کفتمش با لب ز بالایت بلا تا کی کشد

کفت تا وقتی که از جام اجل می چشد

کفتمش دیمک دیدم اکا دیمکدر اکا دیجک

پس صله معناسنه اولور **بعده** بر شین مصدر

دخی وارد رکه روش و جنبش و خورش و سوزش

کبی دخی نیجه یرلرده کلور مثلا **بیت**

روش باد صبا با مدد سنبل تست

جنبش خسته صفت کر بعصا برخیزد

مثال دیکر **بیت** نشد بگوش و افغان ز نما سماع بسر

عصای نی بشکست و دریده چادر دف

بعده فارسینک جمعی ومفردی وارددر اما جمعی ایکی
وجهله کلور بری اندر وبری ها در مثلا بیت
آنها که خوان نعمت را غدا کنند
نوشند همچو شکر وشکر خدا کنند
آن دخی همین بو رسمله جمع در مثلا بیت
مگذار جشم جون پاسکان کوی اویادیم
بغربت جون روم زین سان که خویشان دامنم بگیرند
خویشان وسگان جمعلر در بعده یا لکز بر نون
دخی جمع معناسنه کلور مثلا کند مفرد اولدی
بر نون دخی قاتوب کنند دیدک جمع اولدی رود
دیدک مفرد در روند دیجک کوجمع اولور ولان
دخی بو رسمله اعتبار اتمک کرک بعده می روم
نفس متکلم واحد میم متکلمله مفرد اولور
می رویم دیوب بر حرف یا ارتوردیجه نفس متکلم
مع الغیر اولور بر دخی بر دلو جمع در بعده

برجمع دخی بودرکه آنلر دیمك اولور ایکسی دخی جمعلردر
شان وایشان دیرلر قدون شان کبی بیت
خوبان که هست هستی عشاق آن شان
جان را چه احتیاج که ایشانست جان شان
بعده جون کم مثل معنی سنه کلور جون کبی دخی معنی سنه
کلور حرفلر وار اول بری وش دیرلر بیت
از در در آمد آن مه خورشید خاور وش
درد اکه زود پنهان شد از نظر پری وش
بعده تك دخی بر معنی یه کلور بیت
اسب پر تك دوسه تك کرچه جهد شیدانك
لیك اند رتك چادم جو شتر زانو زده
بعده سان دخی بر معنی یه کلور بیت
زانسان که خون انسان چشم تو دیزد آسان
جلاد کاملست آن کس از وهراسان
مثال دیکر بیت نی سان زنیل مصر دواتی توشه پر آب

زان کز نبات بر دهد و که کهر قلم

بعد وار دیمك دخی کبی دیمك معنی سنه کلور

مثلا **بیت** ذره وش سر کشته کشتم نی توانی مهر قرار

بی دوم رقصان بهمت کردش دوار

بعد هم دیمك دخی برنیچه معنی یه کلور بر مشارکت

معنی سنه کلور هم دکان و هم خانه کبی مثلا **بیت**

ای متاع و رخت من در خانه و دکان غمت

بس بود نقد غمت همخانه همدکان مرا

ای غمش

مثال دیکر **بیت** جز تو ز آدم نیست درخورد ادك الله

ز آدم و عالم مرا تو همدم و همراز بس

بو همله بر مصاحبت معنی سنه کلور بر دخی هم دخی

معنی سنه کلور **بیت** در ره مهر تو ما هم ذره رقصان صفت

ای بسا عشاق می رفتند ما هم می رویم

مثال دیکر **بیت** صحبت خاص چونکه در خلوت خاص می کنم

کس نبود بجز غمت همدم و همنشین من

بعد

بعد هم غم معنی سنه دخی کلور اما اوله عزیزی در **بعد**

بس دیمك دخی بر نیچه معنی یه کلور اول بس دیمك

بتر دیمك معنی سنه کلور مثلا **بیت**

بس بود سودا بیا زان غم زلف ای صبا

چند جنبانی تو نیز آخر سر زنجیر ما

بس بر دخی چوق دیمك معنی سنه کلور **بیت**

بس عاشقان که غرقه دریای عشق شد

از صد هزارشان یکی این دم پدید نیست

بس بر دخی بلی و هاه دیمك در مثلا **بیت**

بس کن به پیش دوست مکن قصه دراز

او هرچه گفت دان که جوابش همین بس است

بس بر دخی امدی دیمك معنیسنه کلور **بیت**

کف کاسب بحر مواج از شکاف و آبله ست

این گهر در دست شه ناید بس آن شه دیکرست

بس آن شه دیکرست دیمك امدی ول شه اوزکه در

دیکدر بس بردخی بنجه وآنجه دیمکدر مثلا بیت
بس خسیسه کاو خار بنشاند کل وخرما خورد
من کل وخرما نشانم خار کرددبار من
بس بردخی یا دیمک معنی سنه کلور مثلا بیت
انشابم ای صبا باتست در کویش تو شاد
تا بکی مسکین صبانی پر غم وناشاد بس
نیچه بر مسکین صبانی پر غم وناشاد یا دیمکدر بعده
تردخی و حرفدر که چوق یرده استعمال اولور افعل
تفضیل عملن ایدر اما زبان ترکیده فلاندرق
دیمک اولور محبوبدرق وجابکدرک بیت
ای سرو اسیرتر بوفای شود عجب
بالطف پرورده عارف غلام را
مثال دیکر بیت مردم دل داسك دیوانه نشست گزید
بروی زغر بال چشم ار آب بیزی خوشتر ست
خوشتر خوشدرق دیمکدر تر بردخی یاش معنی سنه

کلور مثلا بیت نرکست ای کل کنداز نم بغمزه کرچه غمزه
دیدیم تردا این مزهست از وغماز تر
غماز درق دیمکدر اکر دیمك دخی بر نجه
حالتی اوزرینه کلور اول شرطجون کلور مثلا بیت
بیر سلام صبا بی بر تربت حافظ
اکر روی سوی شیراز با نسیم شمال
بو اکر اما الفنز دخی جایزدر کرد دلو مثلا بیت
کر بدشنام لب آوارم دم دنیا دبس
با شد از شیرین دعا بی جانب فرهادبس
مثال دیکر بیت کر زخم چشم شد مصر خزان آن عزیز
قهقهه بروی زند یعقوب چون کبك تر ست
بو اکر وکر بونلر دخی در لو بیت
حال خود سنجر ار تواند مرد شربکدر مرو
نام سنجر مرد را در حنجره جون خنجر ست
وقت اولور که الف دخی کیدر حرف دیقالور ه

واو عطفاه متصل اولور اول وقت وَرد نود وكو
برنه استعمال اولنور مثلا بيت
ورجور وجفا بيست از وشادم ومسرور
كو مهر ووفا بيست ز تو نور علی نور
بعده تو دیمك كه سن دیمكدر اول دخی اكی حال
اوزره كلور مثلا بيت
بس بود سودا بیا ز آن غم زلف ای صبا
چند جنبانی تو نیز آخر سر زنجیر ما
مثال دیكر بيت نی نار عشق صوفی بدو زخ نی برد
آن قلب بارد تو وسودای خام ما
بر دخی تو دیمك یالكز حرف تا ایله كلور اما كه متصل
اولور بر لفظله مثلا را ایله متصل اولور ترا دیرلر
مثلا بيت ترا بكاه سخن عقل كل چو دید بكفت
عجب ز بحر كنام آمد اینچنین كوهر
بر دخی یالكز حرف تی تو دیمك معناسنه چوق

كلماتله دیسور جانت وسرت ولبت كبی نی نهایت
كلماتله كلور بيت زاشك چون عنبم نی لب چو عنابت
بر بیخ هر مژه آویختم یكی آونك
دیكر بيت بهمت نكذارد كه تا بخواب رود
بنان دولت تو بخت خلق را بغژنك
بعده فارسی نك بو نیچه درلو اسم فاعلی وار اولا
زركو وآهنكر وشیوه كر وستمكر كبی ثانیا آینده
ورونده وچمنده كبی ثالثا دوان چمان خرامان
وزان كبی رابعا باغبان ودربان وپاسبان
كبی خامسا كاركن وعشوه كن وجلوه كن كبی
سادسا جلوه كنان وعشوه كنان دیرلر دهر برنك
مثالنی كوستره لوم اول زركر دوكمز بيت
دل سنكین آن دلبر بدان ماند كه آن زركو
نهد در قرصه نقره بقلبی سنك خارا را
مثال دیكر بيت كر كشد آن یار ستمكر مرا

صحبت جاوید بود مر مرا

مثال دیکو ثانی بیت بمضراب یا دستِ آن زلف شدّبند

دهند چو چماش زخش چهند — براسم فاعل دخی بیت

چمانه بکف در چمن کرند بید — چو قد چمان تو سرو چمند

چمان ووزان و روان مثالی دخی بیت

چو صبا در کوی جانان می رود

همچو من افتان و خیزان می رود

دربان وکشتیبان وباغبان مثالی دخی بیت

باسکانت کو شبی برد رهت دربان شوم

هیچ شبهه نیست کان شب تا سحر سلطان شوم

عشوه کن وجلوه کن مثالی دخی مصراع

کارکنانِ عشق تو شهر دلِ مرا بجود

عشوه کنان ووفاکنان مثالی دخی بوده بیت

مست وغزل سرایان ازره گذشت جانان

وز هر طرف محبان چون سنبلش پریشان

دیکر بیت تفرج کنان دوست در باغ شد

چو لاله دل خسته پرداغ شد

فلان کن که دیولر انوک دخی مثالی بود در بیت

برای امید وفای حبیب

جفا کن بجانِ خودم من غریب

مثال دیکر بیت ملامت کنِ عاشقان صوفیان

اسیر یکی سرو آزاد باد — بعده بر شیوه دخی

وار در که بر بیت ده که آزاد باد دیمحل عاده

یا دایدر لر مثلا بیت یا رب مرساد آنکه دیمکن بنده

زنهار بگیرد و را مظلمهٔ ما

مثال دیکر بیت باری بکشاد از دل و جان عشق تو دور

چون مهر جهان حسن تو جاوید بماند

بعده مر دخی بر حرف در که رابطه متصل کلور

مر صله دیولر و بر مرهو زجر ننسه در که

دکمه متجمم بلمز مثلا بیت

مرشهانرا استماع دادخواهان لازمست

دادخواهم داد ده‌ای مظهر داد ازمن

دیکر بیت مردیده را زخاك دیا ومرادهاست

هردم مرام مردم چشمم جزاو مباد

بوکره مره صله دیدلوننه که مرشهانرا ومردیده را

دیدوکمز کبی ماحصل بومرداسن کلمز بردخی وار

اولحد ونهایت معنی سنه کلور بیت

چشم خوبان می کشندت مستقل بی مار لیف

هان‌هان کفتمت بتو بیمارشان خودنی مرست

بعده بوهان ددوکومز فارسیده تنبیه وتاکید چون

کلور مثلا بیت هرکسی چون هستی خودمی نماید هان تونیز

دیده ام بیرون تراو وآنچ درظرف اندرست دیکر بیت

من مرده تنی بودم دشنام لبت جان داد

هان‌ای مددی ده کردم دردم دمتی دیکر

وقتا ولورکه هان یرینه هلن دخی دیرلر اول دخی همین

بومعنی

بومعنیه کلور ایکسی دخی ها امدی دیمکدر تنبیه

وتاکید معنی سنه کلور بیت

هین‌ای بت چین با مژه تیز جو شاهین

خوش باشد اکر صید کنی مرغ دل ودین

بعده حرف تا دخی بونجه معنی یه کلور ابتدایه

وانتهایه شمولی وار مثلا ابتدایه شمولی بیت

تاکه بر کل سنبل زلفت نکارا چین شده است

بوی او بکذشته از چین تا درماچین شده است

بو بیتده اکی مثال معنیسی بله بولندی مثلا تاکه

بر کل سنبل زلفت نکارا چین شده است ددی

ابتدایه بو اولکی تا دلالت ایتدی تا درماچین

ددی انتهایه دلالت ایتدی اکی حالت دخی بو بیتده

موجود اولدی امایالکز انتهای غایتچون بودر

مثلا بیت ای فلك تا چند کردی بی سروسامان چنین

تا بکی کردانیم یاد نك دسر کردان چنین

امّا يالكز ابتدا ايچون كلن مثلا بيت

تا كز عنب آن لب ميكون شده ام مست

بيجان وخميده قد وكرينده چوتا كم

تا بردخى قات معنىسنه كلور نته كه يكتا ودوتا

وسه تا ديرلر مثلا بيت يك تا و راست چون الف قد او ست دل

ابرو وزلف او كه دوتايند كج شدند

ديكر بيت باد صبا چو وصف قدّت در چمن كند

عزّت كنان شوند همه سروها دوتا

بردخى حرف زايد اولور تحسين كلام ايچون كلور بيت

دواى باد صبا دركوى فرّخ

ببين تا درچه حالست آن پرى رخ

مثال ديكر بيت بروى آب نيلوفر ببر كشتى ببين كه تا چو نست

كف پاى اشتر ليلى و رنك روى مجنونست

تا بونده حرف زايد در ببين درچه حالنست ديسه

كافى ديى بس حرف زايد دخى تحسين كلام دخى دينه

اولور

اولور امّا تاهم ديمكله كلور مثلا بيت

در ملاحت تو فرد ويكتايى

مهرسان سنى نظير وهمتايى

ديكر بيت منتها قد ورا باسرو چون همسر كنى

سدره وطوبى وش او يكتاست كس همتاى نيست

بردخى تا بونر تودير لر مثلا بيت

غمكين چكونه مى نشوم من كه در دلم

غم بتوست از سر زلف دوتاى او

تركيده دخى تانى يوقدر دير لر بعده

كه ديمك دخى براكى معنيه كلور اوّل كه ديمك شرط ايچون

كلور بيت وفاكن كه دعاى دولت آيد

جفا كم كن كه ازوى نفرت آيد وفا ايله كه دعاى دولته

سبب ديردى جفا اتمه كه اندن نفرت كلور ديدى

حكايت كونرا ولور بردخى كه ديمك كسه معنىسنه كلور

مثلا درنعت نبى عليه الصّلوة والسلام بيت

اکر فراغ کنی باکه کزیده این باکی
وکر شفیع شوی باکی کی شود محتاج
مثال دیکر بو دخی حکایتچون کلور مثلا بیت
حالم بدوست جز تو که کوید ایا صبا
ای دستکیر عاشق افتاده مرحبا
بعد جز دخی بو حرفدرکه مستقل اولجق معنی یه دلالت
اتمز الا کلمه آخرینه متصل اولمغله دلالت ایدر مثلا بیت
جز غمت چیزی نشوشم زانک معتاد ویم
توسم از غیر غمت ناکه هلاکم بکند
بر حالتی دخی بو جز دیمکوک حرف بایله کلور مثلا بیت
من بجز سودای عشق تو ندارم کار و بار
کوچه هر کس را بعالم کار و باری دیکرست
بو حرف جزک بر حالتی دخی اولدرکه ازله مقارن اولور
جز از فلان دیرلر مثلا بیت من نه آنم که بود بی عدد افکار دلم
دل افکار مرا نیست جز از فکر تو کار

بودخی

بودخی بجز از فلان دیرلر مثلا بیت
بجز از ذکر وصال تو ندارم بزبان
حب هر شی که بود فکرش و ذکرش آنست
ماحصل کل احوالن بو جزک درت وجه اوزرنه
مثاللرن کوستردک بعده شکین وسیمین وسکین
دیرلر. بودخی بربله لونسنه در شکین شکدن
اولمش وسیمین کمشدن اولمش دیمکدر نازنین
نازدن یرادلمش دیمکدر فارسینک بودخی
بر شیوه سی در مثلا بیت
نکار نازنین من که لعل شکرین دارد
برای دام دلها زلف و خال عنبرین دارد
مثال دیکر بیت کفت نازنازنک من چون ببینی کفتمش
نازنین ای نازنین نازنینان نازنین
مثال دیکر بیت بیمار عشق را ازان نجاه ذقن دوا آید
به زین دل لرندانکو سیب شکر نیست

بعده بو دخی بو مشهوردر نسنه در که اثنای ترکیب
کلماتده کلور مستقل کلمه قلانمند دیولر فدانلو
دیمکدر مضافا ولماغله معنیسی معلوم اولور خردمند
ودولتمند کبی مثلا بیت
دردمند غم عشق توندانددرمان
مکرش گفت خدا درغم جانان درمان
مثال دیگر بیت خرد بی رهبر عشق ای خردمند
خر کمش بودنی دال ودولت بعده بو معنیه ودخی
دخی وارفلان ور دیرلر سرور جانور تاجور برور
کبی بو دخی فارسیده بی نهایتدر بیت
سرو کجا با قد تو همسر است
قد تو بسیمین ز شکر پرورست
مثال دیگر بیت چو درخت تن ندارد بار عشق
نی سر وبار رستگر چه سرو رست
بومنللر ودخی اکیسی بر معنیه بولدق باقی

تصور

تصوردن عزیزلر لطفا ایدوب اتمام ایدیلر بعده
مقصود حقیقی اولدرکه زبان فارسیده بر نسنه
وارکه اکا مجاز دیرلر هرکه آنی ذکر ایلدی
فارسیدن حظ تامی اولدی اکثر مترجمان
انی فهم ایدمزلر زیرا که اکلماسی خیلی جه مشکلدر
مثلا بیت نمیدانم که شب آن مه کجا شد
پریدش آن ملک تا که کجا شد
کندی دیبجک یرده اولدی دی دفن دیمکدر
کجا شد دیدی معنای حقیقی سن تودی معنای
مجازی سن دی مثال دیگر بیت
مردم بخت خال رخ او سیاه رفت
در جنت آدم از پی حبی گناه کرد
بنی دیو فارسیده بر شکی وبر دخی ایزه دیرلر اما
بونده بر حبه ایچون دیمکدر اول اکی معنیدن بری
دیمکدر پس بو مجاز ذکر کند ومعنا سندن

چقدی غیری معنی یرکردی بیت

تا صفای لذت ذکر لبا و یافته دل
ترک جان کفتست با او زندکانی می کند

ترک جان کرده ست دیدی ترک جان کفت دیدی
بر مثال دخی بود بیت تا سک کوی ترا در چار سو خوردم دوچار
اهوی دل را بجست وجوی او دل شد دوچار

دوچار معنیده معلوم در کر اکی دردر . دوچار
خوردم اکی درت یدم دیمکدر . بو یله
اولنجه معنی بولنمز . اما زبان فارسیده بولشدم
دیمکدر . دخی خوردن کزیدن دیمکدر . دوچار
خوردم دیمکدر اکی کوز و اکی کوز
درت کوز برابر دیمکدر . یا خود درت
عناصر بونک و درت عناصرانک دوچار اولوز
ماحصل فارسیده بو شیوه ده چوق نسنه واردر
بر دخی فلان سر خود کرد درلر . بوندن غرض فلان

سوشدی دیمکدر . اما معنای حقیقیسی کندو
باشن اندی دیمکدر . معنای مجازیسی
باشن الوب کندی دیمکدر . بیت

هر شه که بمیدان بها شد تو کوئی
چوکان سر زلف تو دید و سر خود کرد

زبان فارسیده بر دخی بود دکر پای زاغ کرد درلر
بو دخی سوشدی دیمک معناسنه کلور . ترکیده
بونک دخی معناسی اول سر خود کرد دیمک کبیدر
مثلا بیت طاووس وش تو چونکه بجولان در آمدی
از باغ بس پری صفتان پای زاغ کرد

پای زاغ کرد دیمک قرغا ایاغن اندی دیمکدر معناسی
بو قدر . اما مجازلر سوشدی دیمکدر . و
بر دخی خار خار در . معنای حقیقیسی دکن دکن دیمک
اولور . اما معنای مجازیسی تقاضای قلبه
دیرلر . کاه الهامله وکاه وسوسه . و بر دخی

كوزلوجه هي دركه اكا هاء غير ملفوظ ديرلر
كلمه نك آخرنك حركتنه دلالت ايتمكيچون
كنايت اولور آينده ورونده كبي وكاه اولوركه
برنسنه نك زماندن مقدار معينه قصد ايدرلر
اول مقدار زمانه دلالت ايتمكيچون لفظك
آخرن مفتوح قلوب هاء غير ملفوظ يازلوب
فرزند يكساله ومي دوساله وطعام يك روزه
ديرلر وكاه اولوركه الوان قصد ايدرلر
يعني رنك رنك ديمك مراد اتسه لر سياهه چشم
ديرلر وسبزه بوستان ديرلر دخي بونك
امثالي چوقدر مقامنده معلوم اولور وبري دخي
چه در فتح جيم عجميله ادات تصغيردر سراي
تصغيرنده سراچه ديرلر حجره معناسنه
كوي تصغيرنده كوچه ديرلر ماحصل هركه
فارسيده معناي مجازيي فهم ايتمدي فارسينك

حقيقتنه

حقيقتنه مطلع اولمز اما انلركه مجازي فهم
ايدرلر انلره نمونه بودر كلو مثال بسدر
العارف يكفيه الاشاره وبالتوفيق

قطعه

كشفيا رحمت اكا كم ايليوب قصد ثواب
بر دعاي خير ايله كه بزي ياد ايليه
هم بكا هم اوستادي روحنه اخلاصله
فاتحه احسان ادوبن روحن شاد ايليه
كور خطايي وارسه اصلاح قيله لطف ادب
ستر ايدوب عيبيني بو ويراني آباد ايليه
كو سؤال اولورسه نه تاريخده اولدي تمام
هجرتي طقوز يوز اوتوز برده اعداد ايليه

تمت بعون الله وحسن
توفيقه

ايقغ ١١١١ بكر ٢٢٢ جلش ٣٣٣ دمت ٤٤٤ هنث ٥٥٥ وسخ ٦٦٦ زعذ ٧٧٧

حفض ٨٨٨ طصظ ٩٩٩

الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر ولله الحمد
الحمد لله حمدا كثيرا فسبحان الله بكرة واصيلا الله اكبر
سبحان من تحير في وجوب الوجود وتوحد بكمالات
الجود الذى امر بتطهير بيته للطايفين والعاكفين والركع
السجود الله اكبر سبحان من خلق الانسان من علق
وسواه وركبه فى اى صورة ما شاء وقواه وبعث
محمدا الى الخلايق واصطفاه وفضله على ساير الانبياء
واعلاه الله اكبر سبحان الله المفتح ابواب التوفيق
وموضح اسباب التحقيق والتصديق الذى شرفنا بيوم العرفة و
العيد وايام التشريق الله اكبر اشهد ان لا اله الا الله
وحده لا شريك له شهادة منجية عن الزيغ والضلال
ونشهد ان سيدنا محمدا عبده ورسوله ارسله با صدق
المقال واحسن الفعال

وبحمده

صلى الله عليه وعلى آله آه اعلموا ان يومكم هذا يوم عيد وتكبير و
تحميد يوم شرفه الله وعظمه على سائر الايام يوم اذن الله فيه حج بيته
الحرام وطواف الكعبة والركن والمقام وزيارة قبر نبيه محمد عم اعلموا
ان يومكم هذا يوم ابتلى الله خليله ان يذبح ولده اسماعيل في المنام وقبل مسرعا
الى امتثال امر الله الملك العلام وقال يا اسماعيل ان الجليل امر اباك الخليل
ان يذبحك قال يا ابت افعل ما تؤمر ولا تؤخر الخير فتوجه فاخذ الشفرة
باليمين تل اسماعيل للجبين فبكت ملايكة السموات والارضين ترحما
على الصبى الصغير وتعجبا من صبر الشيخ الكبير وناديناه ان يا ابراهيم قد صدقت
الرؤيا انا كذالك نجزى المحسنين ان كنتم آمنتم بالله واليوم الآخر فاخلصوا
لله في هذا اليوم في السر والظاهر فطوبا لعبد اجتهد في اضحيته
من خاصة ماله وذكر اسم الله عليها كما يليق بحاله فالبدنة عن سبعة
والبقرة عن سبعة والجذع من الضأن والثنى من المعز والشاة من واحد
فمن كان له اضحية فليبدا بها وليستقبل القبلة وليكبر الله عليها وليذكر
اسمه وينحرها الخ لا اضحية عن طفل ولا جنين ولا معسر مسكين ولا
ذبح الا بعد صلوة العيد ويومين بعده مقبول والتشريق ثلاثة ايام
بعد يوم النحر والتكبير سواء في المصر وغيره الى انقضاء صلوة العصر في آخر ايام
التشريق فعظموا شعائر الله فانها من تقوى القلوب فان رجعتم من
مصليكم فضحوا ابتغاء لوجه الله الكريم هو موليكم فاحسنوا ضحاياكم فانها
على الصراط مطاياكم

الله اكبر كبيرا والحمد لله حمدا كثيرا فسبحان الله بكرة واصيلا لم يتخذ صاحبة
ولا ولدا ولم يكن له شريك في الملك ولم يكن له ولي من الذل وكبره تكبيرا
الله اكبر سبحان من يسبح له السماء وسكانها والارض وقطانها سبحان
من يسبح له البحار وحيتانها ومن الجبال جدد بيض وحمر مختلف الوانها الله اكبر
سبحان من يسبح له الشمس واذوادها والسحاب وامطارها سبحان من
يسبح له الاشجار واوراقها وما تسقط من ورقة الا يعلمها الله اكبر
سبحان من تفرد بالملك الوفي وتعزز بسلطان القوي وقسم وقضى وقدر للسعيد
والشقي قل كل متربص فتربصوا فستعلمون من اصحاب الصراط السوي الله اكبر
اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة من كان ذنبه مغفورا ونشهد
ان سيدنا محمدا عبده ورسوله وداعيا الى الله باذنه وسراجا منيرا صلى الله
عليه وعلى آله واصحابه وازواجه واولاده وذريته وعشيرته وخلفائه الراشدين
المرشدين المهديين من بعده ووزرائه في عهده خصوصا منهم على خليفة رسول الله
على التحقيق امير المومنين ابي بكر الصديق اه وعلى عميه المكرمين المحترمين الحمزة
والعباس المحمودين عند الله والناس وعلى تمام العشرة الذين بايعوا نبينا تحت
الشجرة وعلى جميع المهاجرين والانصار والتابعين العابدين الاخيار والابرار
وسلم تسليما كثيرا كثيرا الى يوم الحشر والقرار اوصيكم عباد الله ونفسي
العاصية الخاطئة المذنبة المسرفة بتقوى الله وطاعته ان الله مع الذين
اتقوا والذين هم محسنون ايها الناس

اعلموا ان يومكم هذا يوم عظيم وعيد كريم جعله الله للمسلمين عيدا ووعيدا و
للمؤمنين كرامة ومزيدا يوم الالطاف والعطايا يوم الاعطاف والهدايا يوم
حرم فيه الصيام يوم افشاء السلام واطعام الطعام وتواصل الارحام
يوم التلطف مع الاقرباء والخدام والتعطف على الفقراء والايتام وادوا
زكاة الفطر عنكم وعن عيالكم من لهم عليكم النفقة والاطعام من الفطر الى الفطر
من العام الى العام عن كل ذكر وانثى من وليد ومولود وجارية وغلام نصف
صاع من بر او صاعا من شعير مما قوتكم في شهر الصيام فانها زكوة عن الرؤس
والاجسام تنفعكم يوم يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصي والاقدام
نبهني الله واياكم عن نومة الغافلين وحشرني واياكم في زمرة العلماء الصالحين
الا ان احسن الكلام وابلغ النظام كلام الله الملك القادر العزيز العلام
كما قال الله تعالى واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون
اعوذ بالله من الشيطان الرجيم يا قوم انما هذه الحيوة الدنيا متاع وان
الآخرة هي دار القرار بعده اجلس واجعل الدعاء لامة محمد عم ثم قم واقرأ
هذه الخطبة الثانية الحمد لله حمدا كثيرا كما امر واشهد ان لا اله الا الله
وحده لا شريك له ونشهد ان سيدنا محمدا عبده ورسوله سيد البشر و
امام المحشر صلى الله عليه وعلى آله ما اتصلت عين بنظر واذن بخبر عباد الله
ثم ان الله تبارك وتعالى امركم بامر بدأ فيه بنفسه وثنى بملائكة قدسه وثلث
بالمؤمنين من بريته جنه وانسه تعظيما لنبيه وتكريما لصفيه وقال عز من قائل مخبرا
وآمرا ان الله وملائكته الى قوله وسلموا تسليما تمت تمام

الحمد لله الذى منّ علينا بالايمان وجعلنا من اهل التوحيد والعرفان
الذى تقدس ذاته عن الزيادة والنقصان المعبود فى كل موضع ومكان
المعروف فى كل صدور وجنان وهو الدايم الباقى وكل من عليها فان اشهد
أن لا اله الا الله وحده لا شريك له ذو العظمة والقدرة والسلطان و
نشهد ان سيدنا محمدا عبده ورسوله الداعى امته الى سبيل الجنان صلى الله
ايها الاخوان مالكم من الموت آمنون ومن استعداده غافلون وفى غرور الدنيا
عاملون وفى امر الآخرة جاهلون يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا وهم عن الآخرة
غافلون توبوا الى الله جميعا ايها المؤمنون لعلكم تفلحون نبهنى الله و
اياكم عن نومة الغافلين وحشرنا واياكم فى زمرة العلماء الصالحين الا ان احسن
الكلام آه اللهم صلى على محمد ما هو كان وبما كان سيد العرب والعجم مولينا
ومولى العالمين محمد يا ايها المهتدون بنور هدايته صلوا عليه وسلموا
تسليما اللهم صلى على محمد عبدك المكرم ورسولك المفخم سيد العرب والعجم
مولينا ومولى الثقلين محمد يا ايها العاشقون بنور جماله صلوا عليه
وسلموا تسليما اللهم ارحم خلفاء الراشدين والائمة المهديين الذين
قضوا بالحق وبه يعدلون اللهم انصر عبدك السلطان الاعظم وشهنشاه
المعظم مالك الرقاب والامم مولى ملوك العرب والعجم الا وهو السلطان السلطان
عثمان خان آه خلد الله ملكه وابد سلطنته ثم السلطان جانبك كراى خان آه
خلد الله ملكه وابد سلطنته الى انقراض الدوران وانقطاع الزمان اللهم اغفر لنا
ولاخواننا الذين سبقونا بالايمان اللهم انصر جيوش المسلمين على القوم المفسدين
والمسافرين فى برنا وبحرنا من امة محمد عليهم اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين والحمد لله
رب العالمين

الحمد لله الذى تفرد بالعز والجود والجلال وتوحد بالكبرياء والعظمة والقدرة
والكمال وتنزه عن تصور الاوهام والافهام والخيال ليس لملكه زوال ولا
لسلطانه انتقال لا اله الا هو عالم الغيب والشهادة الكبير المتعال نحمده حمدا
يوافى مزيد الانعام والافضال ونشكره شكرا دايما بلا انفصام ولا انفصال
اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة منجية عن الزيغ والضلال
ونشهد ان سيدنا محمدا عبده ورسوله ارسله باصدق المقال واحسن الفعال
صلى الله عليه آه ايها الاخوان اعتبروا من موت الآباء والامهات
والاخوة والاخوة والعشيرة والقرابات فانهم رحلوا وعبروا مع الندامة و
الحسرات فكونوا راغبين الى الطاعات والعبادات وتوبوا عن جميع المعاصى و
السيئات واجتنبوا عن المناهى والمنكرات كما قال الله تعالى ومن تاب وآمن وعمل
صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات جعلنا الله واياكم من التائبين عن
العثرات وحشرنا واياكم من المستغفرين عن السيئات الا ان احسن الكلام
اللهم صلى على محمد سيد الكائنات وسند الموجودات المبعوث بالهدى وانواع البركات
سيد العرب والعجم مولينا ومولى الثقلين محمد يا ايها المتعطشون بزلال وصاله صلوا
عليه وسلموا تسليما اللهم صلى على محمد النبى المرسل بالآيات المفصلات الشفيع المشفع
يوم القيمة فى العرصات سيد العرب والعجم مولينا ومولى العالمين محمد يا ايها العاشقون
بنور جماله صلوا عليه وسلموا تسليما اللهم ارحم

الحمد لله الذي علمه قبل الاحوال والادوار المتعالي ملكه عن الزوال والفناء والبوار
المسبح بكل لسان في البوادي والبحار الذي جعل القمر نورا بالليالي والشمس ضياء للنهار
وقال الله تعالى يقلب الله الليل والنهار ان في ذلك لعبرة لاولى الابصار اشهد ان لا
اله الا الله وحده لا شريك له ونشهد ان سيدنا محمدا ورسوله الداعي امته الى
دار القرار صلى الله ايها الاخوان انتبهوا عن الغفلة يا اولي الابصار واشتغلوا
بالاستغفار عن المعاصي والاوزار وتفكروا احوالكم في القبور تحت التراب والاحجار
اما علمتم ان الله ينتقم من العصاة والفجار فيعذبهم بانواع العقوبات في دركات النار

اجارنا الله واياكم من عذاب النار
وادخلنا واياكم دار القرار الا ان احسن الكلام وابلغ النظام اه

اللهم صلى على محمد صاحب العز واللطف والجمال مبين الشرايع من الحرام والحلال سيد العرب
والعجم مولينا ومولى العالمين محمد يا ايها العاشقون بنور جماله صلوا عليه وسلموا تسليما
اللهم صل على محمد منبع الفضل والكمال والعطاء والنوال الشفيع المشفع يوم الذلة والملال
سيد العرب والعجم مولينا ومولى الثقلين محمد يا ايها المهتدون بنور هدايته صلوا عليه وسلموا
تسليما اللهم ارحم

اللهم لطف رحمتك قيوسن ايچره اللهم الله
برى غيرى قبوية ایتمه محتاج اللهم الله

عطاكك زرده سيدر تختيله تاج
بنى غيرى قبوية ایتمه محتاج اللهم الله

اجلسوه قولره ادل ادلو دركاه اللهم الله
قو زدى كلسوه لطفك مستقيم راه اللهم الله
سكا محتاج ايكيجهان بنده و شاه اللهم الله كوركه

نبيلره اوده انوار حقيچون اللهم الله
وليلره اوده اسرار حقيچون اللهم الله

شيخره اوده اطهار حقيچون اللهم الله
بنى غيرى قبوية ایتمه محتاج اللهم الله

جلالك حضرتنك هيبتيچون اللهم الله
جمالك حضرتنك محبتيچون اللهم الله
محمد مصطفى نك حرمتيچون اللهم الله
بنى غيرى قبوية ایتمه محتاج اللهم الله

اللهم الله مسكين ... حسنى ... فقيرى شيخى ... اللهم الله ... بنى غيرى قبوية ایتمه محتاج اللهم الله

29

بو جمع ايلى بكلر بكيسى محمد پاشا قتل اولندقده سياوش پاشا حضرتلرينه عزل اولنوب
سنان پاشا حضرتلرى وزير اعظم اولدقلرنده سعادتلو پادشاه هكى سنان پاشايه
كوندردكلرى خط همايونك صورتيدر

الله تبارك و تعالى سكا وزير اعظملق ويردى يازين ديوان
همايونمزه كله سن امور مسلمين مقيد اوله سز ... ديوانه
همايونمزه اوفقه لمزي قضا و قدر بر واقعه يه خطرناك ايدى
بيح وسز عبديتيز ... والسلام

اذا اراد ان يتفال بالقرآن العظيم فليتوضأ ويقرأ فاتحة الكتاب ثلث مرات
وصلى على النبي عليه السلام ثلث مرات ثم يدعوا بهذا الدعاء اللهم اني توكلت عليك
وتفاءلت بكتابك فأرني ما هو المكتوب في سرك المكتوم اللهم انت الذي
لا اله الا انت ثم ينوي ويفتح سبع ورقات ويعد من الورقة السابعة
سبع اسطر ويحفظ حرف الاول من السطر السابع فان جاءت

الالف له حصول السرور والفرح وراحة كثيرة — الباء النجح وحصول
الدولة وكثير النعمة — التاء الرزق والتوبة والخير — الثاء
يرزقه الله مقصوده في الدنيا والآخرة — الجيم اصابت له فائدة
الحاء حصل له عون ونصرة — الخاء يستغفر الله ويتصدق بشيء
الدال يحصل له الدولة والفرح والسرور — الذال يعطيه الله
اعداؤه — الراء له حصول سرور وسعادة — الزاء ففيه
صبر ايام — السين ففيه فتح باب وحصول الخير والاحسان — الشين
ففيه خوف وندامة — الصاد ففيه صبر ايام معدودات ولا يحصل له تعب
الضاد يحصل له كثير الخير — الطاء ففيه انتشار حسن الكلام
بين الناس — الظاء ففيه خير ونعمة وفرح — العين ففيه
فتح باب مغلوق عليه ويصير حاكما بين الناس — الغين ففيه خطر عظيم
يتوب الى الله تعالى توبة خالصة — الفاء يحصل له الامور ويحصل مطالب ومراده

القاف ففيه حصول العزة عند الامراء والاكابر — والكاف ففيه
صبر ايام معدودات ويلزمه الصدقة — اللام ففيه باب فتح باب مغلوق
وحصول المراد — الميم ففيه صبر ايام معدودات ويلزمه صدقة — النون
ففيه نعمة تامة وسرور وفرح — الواو وينتفع في اخرته ويلقى
سعادة ولا يحتاج الى احد ابدا — الهاء يحصل له النعمة والنصرة
والقهر على اعدائه ويكون مقصوده فيدا — اللام الف ففيه حصول
المراد وحق العاقبة — الياء ففيه يجيء غائب بفرح تام ويجيء
الكتاب من غائب ويجيء رزق حلالا من غائب

اهل دللر مجلسندن سن ايراغ اولمه [illegible] كم ايراغ اولسه او مجلسدن
اولور حقيقة